

บทความวิจัย

ซอฟต์แวร์ไทยพวน: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน ในประเทศไทย

มานพ แสงจำนงค์¹ และอังคริสา แสงจำนงค์²

Received 1 March 2023

Revises 27 March 2023

Accepted 28 March 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาเพื่อสรุปอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยพวนสู่การพัฒนาเป็นมรดกเชิงวัฒนธรรมในบริบท พหุวัฒนธรรมของประเทศไทย การศึกษาสรุปเป็น 10 เรื่อง/ตอน ที่มีการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวน เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นไทยผ่านศิลปวัฒนธรรมไทยของชาวไทยพวน ได้แก่ 1) ความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพวน 2) ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน 3) การทำกินแบบไทยพวน 4) ไทยพวนวิถีพุทธ 5) ประเพณีชาวพวน 6) สารท (ความเชื่อและสิ่งลี้ลับกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวน) 7) ศิลปะชาวพวน 8) กिनอย่างไทยพวน 9) ดนตรีพวนและการแสดงไทยพวน และ 10) การแต่งกายไทยพวน และได้ใช้การสัมภาษณ์ 20 นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวของวัฒนธรรมไทยพวน โดยนักท่องเที่ยวมีความเห็นต่อการพัฒนา Soft Power เพื่อยกระดับการรับรู้วัฒนธรรม การฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม และสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวน ผ่านแนวคิด 4A 2R

¹ นักวิชาการอิสระ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Model ที่มีต่อทั้ง 10 เรื่อง/ ตอน โดย Agenda (A1) พบว่า ทั้ง 10 เรื่อง/ ตอน แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวนได้ชัดเจน Actor (A2) และ Action (A4) พบว่า ความร่วมมือ การสนับสนุนและการจัดการ ให้บรรลุเป้าหมาย ยังไม่เพียงในการดำเนินการด้วยเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายไม่ เพียงพอ Asset (A3) พบว่ามีการนำเสนอที่มีความชัดเจนในเส้นทางทางวัฒนธรรม ไทยพวนมากขึ้น ส่วน Reaction (R1) พบว่า ยังมีการตื่นตัวและติดตามในเรื่อง Soft Power น้อยมาก และ Result (R2) พบว่า ยังขาดความชัดเจนในการ กำหนดเป้าหมายผลการตอบรับ และการศึกษาเสนอแนะว่า ควรสนับสนุน การศึกษาความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวนที่ ตรงคุณค่าต่าง ๆ ที่นับวันมีแต่จะลบเลือนไป ด้วยการให้ส่วนงานต่าง ๆ ร่วมกัน กำหนดนโยบาย การสนับสนุน ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดก ทางวัฒนธรรมนั้นๆ ไว้เพื่อไม่ให้สูญหายไป พร้อมเสนอแนะแนวทางในการ จัดทำสื่อหรือ วิดีโอที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: ซอฟต์แวร์ไทยพวน/ วัฒนธรรมไทย/ ไทยพวน/ การท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม

Thai Phuan-Soft Power: Thai Puan cultural tourism in Thailand

Manop Saengchamnonng³ and Aunkrisa Sangchumnonng⁴

Abstract

In order to develop cultural heritage within the framework of multiculturalism in Thailand, the study's main goal was to provide a summary of the identity and uniqueness culture of Thai Puan. Ten topics or sections were used to outline the study of Thai-Puan cultural legacies in order to enhance Thailand image through Thai arts and culture. Among the topics covered are: 1) the history of the Thai-Puan ethnic group; 2) the way of life of the Thai-Puan ethnic group; 3) Thai Puan occupation; 4) the identity of Thai Puan Buddhists; 5) Thai Puan beliefs and traditions; 6) Sart Puan (Thai Puan beliefs and mysteries on ways of life) 7) Thai Puan arts; 8) Thai-Puan dining style; 9) Thai Puan aesthetics; and 10) Thai Puan costumes. In the study, twenty cultural tourists in tourist attractions of Thai Puan culture were interviewed based on the concept of Soft Power 4A 2R Model. It was found that for the cultural heritage restoration and creation of value in preserving Thai Puan cultural heritage.

³ Independent Scholar

⁴ Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University.

The tourists believed that Agenda (A1) of all 10 topics or sections clearly demonstrated Thai Puan uniqueness and cultural identity, but for Actor (A2) and Action (A4), it was found that cooperation, support, and management to achieve goals were not sufficient in the implementation due to an insufficient target group. For Asset (A3), it was found that there was a clearer presentation of the charm of Thai Puan culture, while for Reaction (R1), it was found that there was little awakening in and monitoring of soft power. For Result (R2), it was found that there was still a lack of clarity in targeting response results. By allowing different sectors to jointly creates policies, support, promote, and concentrate on the conservation of that cultural heritage. So, it does not vanish, and it was suggested to be support for the investigation of distinctiveness and valuable cultural identities that are gradually vanishing. Guidelines for the appropriate creation of relevant media or videos should also be suggested.

Keyword: Thai Soft-Power/ Thai culture/ Thai Phuan/ Cultural tourism

บทนำ

ชาวพวนจากที่มีฐานะเป็นเชลยสงครามประเทศสยาม (Panin & Chantaweera, 2012) และปัจจุบันเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมไทยพวนที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่ทรงคุณค่าและมีความน่าสนใจเฉพาะ (Singsawat, 2018) ชาวพวนกระจายอยู่ในประเทศไทยกว่า 36 จังหวัด และกลายเป็นส่วนหนึ่งที่มืบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่ในอดีต (Buarapa, 2019) ความมีอัตลักษณ์ของไทยพวนที่มีชีวิตเรียบง่าย มัคน้อย รักสงบและอ่อนโยน อยู่กันอย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อน ยังคงใช้ภาษาพวน และมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาสูง (Wiratkorn et al, 2016) มีเอกลักษณ์ของการตั้งบ้านเรือนที่แสดงถึงภูมิทัศน์พื้นที่ถิ่นและภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Buarapa, 2019) ในปัจจุบันยังคงไว้ซึ่ง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ศิลปะ การละเล่น การแต่งกาย อาหารการกินและความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดมาตั้งแต่ครั้งอยู่ในเชียงขวาง (Mattayomnant, 2020) แม้จะมีความแตกต่างกันและปรับเปลี่ยนไปตามสภาพการท้องถิ่นแต่ก็ยังคงอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม และกลายเป็น “มรดกความหลากหลายทางวัฒนธรรม”

อย่างไรก็ตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมมักมาพร้อมกับ ความเลือนรางทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงผืนดินไปจากเดิม (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) กลายเป็นประเด็นทางวัฒนธรรมที่นับวันมีแต่จะสูญหายไปตามการเปลี่ยนผ่านและการเสื่อมสภาพตามเวลา ที่เป็นเหตุให้คนรุ่นหลังไม่สามารถที่จะเข้าถึง รักษาและสืบทอดวัฒนธรรมเดิมต่อไปได้ (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) อีกทั้งการเปลี่ยนผ่านวิถีชีวิตที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดการเข้าสู่ความเป็น

อารยธรรมใหม่ทางเทคโนโลยี (Kamsuwan, et al., 2021; Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) ที่ทำให้การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์ มีความเป็นเฉพาะที่ถือได้ว่าทุนทางสังคมที่ควรไว้แก่การฟื้นฟูและอนุรักษ์แต่ขาดความต่อเนื่องในเชิงการอนุรักษ์ (Bhakdechakriwut, et al., 2016) โดยเฉพาะที่มีการนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ภูมิปัญญา การทำนา ประเพณีทางศาสนา ความเชื่อ ภาษาถิ่น ศิลปะการแสดง อาหาร การแต่งกาย และสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Wiriawit, 2022) ทั้งนี้จากมูลค่าทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมไทยพวน จึงเกิดความจำเป็นต่อการที่ต้องอนุรักษ์และคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติไทยในมิติทางสังคมที่อยู่ในบริบทพหุวัฒนธรรมและการเสนอแนะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษา ความเป็นมา อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน ความเป็นมรดกเชิงวัฒนธรรมในบริบทพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย
2. ศึกษาแนวทางการสู่การพัฒนา Soft Power ยกระดับการรับรู้ วัฒนธรรม การฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม และสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวน ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความเป็นมา อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน ความเป็นมรดกเชิงวัฒนธรรมในบริบทพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย

2. ได้แนวทางการสู่การพัฒนา Soft Power ยกกระดัับการรับรู้วัฒนธรรม การฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม และสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวน ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วรรณกรรม

พหุวัฒนธรรมและความหลากหลายในคมไทย

ประเทศไทยมีความเป็นพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ด้วยการยอมรับวัฒนธรรมและการรู้จักเคารพ “สิทธิมนุษยชนของกันและกัน” (Mattayomnant, 2020) ขณะที่ การมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ มีภูมิปัญญา วัฒนธรรม วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อและสังคมของท้องถิ่นนั้น แสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ที่มีการสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ (Kamsuwan, et al., 2021) อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้นับวันแต่จะสูญหายไปด้วยเหตุที่ผู้รู้ต่าง ๆ ที่เป็นชนก่อนหน้าเสียชีวิตไปมาก และปัญหาในการสืบทอดทางวัฒนธรรมและประเพณีที่ไม่เหมือนเดิม (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) การเปลี่ยนแปลงที่มาพร้อมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมไทยที่มีการปรับเปลี่ยนซึ่งเป็นผลให้วัฒนธรรมต่าง ๆ เหตุการณ์เคลื่อนไปสู่วิถีชีวิตใหม่ (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021; Kamsuwan, et al., 2021)

ความเลือนรางทางประวัติศาสตร์ (Popular Etymology)

ความเลือนรางทางประวัติศาสตร์ที่นับวันผู้รู้ต่าง ๆ ที่เป็นชนก่อนหน้าเสียชีวิตความสนใจในลักษณะของการสืบทอดทางวัฒนธรรมลดลง

(Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) อีกทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่ทำให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้ภาษาที่แตกต่างไป การบูรณาการโบราณสถานและวัตถุที่ขาดความรอบรู้ชำนาญทำให้ไม่เหมือนเดิมหรือปรับเปลี่ยนไป โดยทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่มีมูลค่าทางวัฒนธรรมนั้นคงเหลือแต่ชื่อในความทรงจำของผู้เฒ่าที่นับวันจะสูญหายไปตามกาล (Duk & Sarigaputi, 1986) “ความเลือนรางทางประวัติศาสตร์” ที่เกิดจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่ผลักดันเข้าสู่ความเป็นอารยธรรมใหม่ที่ทำให้ความเป็นดั้งเดิมสูญหายไปและการลากเข้าสู่ความเป็นอารยธรรมใหม่ (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021; Kamsuwan, et al., 2021)

อำนาจอ่อน (Soft Power) และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย

อำนาจอ่อน (Soft Power) เป็นทฤษฎี การทำความเข้าใจลักษณะอำนาจในการศึกษาสาขารัฐศาสตร์ ที่กล่าวถึงการใช้อำนาจแบบใหม่ที่ใช้การโน้มน้าวกลุ่มเป้าหมายผ่านกลไกแบบผสมผสาน เช่น ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ทางการเมือง เสน่ห์วัฒนธรรม การเปิดรับปฏิสัมพันธ์ ผ่านอำนาจที่แตกต่างจากอำนาจทางทหาร ที่ต้องอาศัยกระบวนการจัดการและตอบสนองที่เป็นมากกว่าการส่งเสริมเศรษฐกิจผ่านความบันเทิง แนวคิด Soft Power โมเดล 4A 2R โดยความสำเร็จผ่านกระบวนการทางอำนาจ ผู้ใช้อำนาจ ที่องค์ประกอบตามหลัก 1. วาระที่จูงใจ (Agenda) 2. ความร่วมมือจากทุกฝ่าย (Actor) 3. ทรัพยากรทางอำนาจที่มีพลังในการโน้มน้าวและเข้าถึงผู้คน (Asset) และ 4. การจัดการเพื่อให้มั่นใจว่าจะบังเกิดผลตามเป้าหมายจากความพยายามในการสร้างปฏิริยาตอบรับของเป้าหมายให้มากที่สุด (Action)

(Lopattananon, 2022) ส่วนฝั่งผู้รับอำนาจ องค์ประกอบจะต่างออกไปด้วยหลัก 2R คือ ปฏิกริยาตอบรับ (Reaction) และผลการตอบรับอำนาจ (Result) ส่วน Soft Power ในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย เช่น มุ่งส่งเสริมวัฒนธรรม 5F ของไทยในการส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรมสำคัญของไทย ได้แก่ อาหาร (Food) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) และเทศกาลประเพณีไทย (Festival) เพื่อสะท้อนความเป็น เอกลักษณ์ ความยาวนาน ที่เป็นรากฐานที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม ส่วนการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม (Culture Heritage) เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นไทยผ่านศิลปวัฒนธรรม เช่น ศิลปะและหัตถกรรม ดนตรีและนาฏศิลป์ ธรรมเนียมประเพณีและเทศกาล วรรณศิลป์และนิทานพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหาร มวยไทย ที่สามารถดำเนินการผ่านแนวคิด Soft power ได้ (Wangboonkongchana, 2022)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวพร้อมกับได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และผู้คนที่น่าสนใจอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ (Bhakdechakriwut, et al., 2016) ทำให้การนำเสนอวัฒนธรรมร่วมสมัยและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่มาพร้อมกับการพัฒนาอัตลักษณ์และเรื่องราวของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ที่จะทำให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับวิถีถิ่นของชุมชน โดยความสนใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้พบว่ามีรูปแบบ ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ 2) อาหารท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม 3) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4) การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม 5) การ

ท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ 6) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ และ 7) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลชีวิต ที่ทำให้เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์กลายเป็นทุนทางสังคมที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Wiriyawit, 2022)

วิธีการวิจัย

กระบวนการศึกษา

1) การศึกษาวรรณกรรม 2) การรวบรวมจุดเด่นที่เป็นประเด็นสำคัญของทางวัฒนธรรมของไทยพวน และ 3) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว เพื่อระบุจุดที่ให้ความสำคัญและประเด็น Soft Power ที่ให้ความสนใจและเป็นที่ต้องการติดตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากวรรณกรรม เพื่อให้เกิดมูลค่าในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่จะสะท้อนประเด็นสำคัญที่ศึกษามี 5 ขั้นตอน คือ 1) การตั้งประเด็นในการศึกษา 2) การเลือกแหล่งข้อมูลในภาคตะวันออกของไทยที่มีชุมชนไทยพวนตั้งอยู่ 3) การประเมินความถูกต้อง 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) นำเสนอผลการวิจัย (Nassauer & Legewie, 2019) และใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวนในภาคตะวันออก ถึงประเด็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความสำคัญในประเด็น Soft Power ด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเขียนบรรยายตามวัตถุประสงค์และประเด็นการศึกษาการวิจัย และผลสรุปรายละเอียดการจัดลำดับความสำคัญด้วยสถิติพื้นฐานต่าง ๆ

ผลการวิจัย

การศึกษาจากแหล่งข้อมูล สามารถสรุปประเด็นได้ต่อไปนี้

1. การรวบรวมจุดเด่นที่เป็นประเด็นสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยพวน

1.1 ความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพวน (The History of the Thai Puan)

ชาวพวน พบว่าเดิมอยู่เมืองพวนอยู่ใกล้ทุ่งไหหินแขวงเชียงขวาง ส.ป.ป. ลาว บริเวณชายแดนติดเวียตนาม (Mattayomnant, 2020) ชนชาติพวนแม้เป็นผู้อพยพแต่ก็ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่ในอดีตสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงปัจจุบัน (Buarapa, 2019) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาและลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ ตั้งแต่การย้ายถิ่นฐานในสมัยกรุงธนบุรี สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยเหตุผลหลายประการทั้งการถูกกวาดต้อนในฐานะเชลย การอพยพหนีภัยสงคราม และตลอดจนการย้ายถิ่นมาด้วยความสมัครใจ เช่น ในศึกสงครามตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี (พ.ศ. 2277-2325) (Singsawat, 2018; Duk & Sarigaputi, 1986) สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พ.ศ. 2335 (Mattayomnant, 2020) สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2362-2372, 2378-2386) หรือจากกรณีของกบฏเจ้าอนุชา และชาวพวนมีการกระจายอยู่ตามเส้นทางการกวาดต้อนและกระจายอยู่ทั่วไปตามการจัดสรรถิ่นที่อยู่ของเชลยโดยเฉพาะในภาคกลางของไทย (Duk & Sarigaputi, 1986)

1.2 ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน (The Living of the Thai Puan)

อัตลักษณ์ของชาวพวนก็ยังคงอยู่กันอย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อนและไม่ปะปนกับชุมชนกลุ่มอื่นแม้จะมีการอพยพมาด้วยเหตุผลที่ต่างกัน ทุกวันนี้ชาวพวนยังคงใช้ภาษาพวนในหมู่บ้าน (Mattayomnant, 2020) จากความเป็นมาตั้งแต่เมื่อครั้งถูกกวาดต้อนและการอพยพเข้ามาในประเทศไทย การได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระเจ้าแผ่นดินสยามในการจัดสรรพื้นที่ให้เชลยลาวพวนและสร้างบ้านเรือนที่เป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Wiratkorn et al, 2016; และ Kamsuwan, et al., 2021) ที่มีลักษณะโดดเด่นของการตั้งถิ่นฐานที่กระจายตัวในประเทศไทยหลากหลายพื้นที่ตามลุ่มน้ำสำคัญต่าง ๆ

1.3 การทำมาหากินแบบไทยพวน (Thai Puan Occupation)

ชาวพวนมีวิถีความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ การทำมาหากินมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและด้วยการยึดมั่นในศาสนา ประเพณี และวิถีชีวิตประจำวันที่เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ความผูกพันใกล้ชิดกับครอบครัวและหมู่ญาติพี่น้องความเป็นอยู่ของตนเอง (Singkham, 2022) ชาวพวนเลือกภูมิทัศน์พื้นที่ถิ่นที่การเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สืบให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์และการตั้งถิ่นฐาน ที่ได้รับอิทธิพลและข้อจำกัดทางกายภาพของสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมทั้งภายในและภายนอก ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเป็นสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์เกิดขึ้น แต่ชาวพวนก็ยังคงมีการดำรงชีวิตอยู่โดยปกติสุขแม้จะมีความเปลี่ยนแปลงตามบริบทพื้นที่ (Buarapa, 2019)

1.4 ไทยพวนวิถีพุทธ (Identity of Thai Puan Buddhist)

ความเป็นพุทธศาสนิกชนของชาวไทยพวน ที่มี “ฮิตคอง” (การทำตามจารีตประเพณีดั้งเดิม) ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและความสัมพันธ์กับวัดตลอดชีวิต มีความงดงามในการผสมผสานกันอย่างเหมาะสมของศาสนาและความเชื่อ

เรื่องบาปบุญ วรรณกรรม และประเพณีที่มีความแตกต่างอย่างเป็นเฉพาะ (Duk & Sarigaputi, 1986) และถือได้ว่ามีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างสูง (Wiratkorn et al, 2016) โดยแสดงออกหลังการตั้งบ้านเรือนที่จะสร้างวัดประจำหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นสถานประกอบศาสนกิจโดยมีชื่อวัดและหมู่บ้านตามชื่อวัดและหมู่บ้านดั้งเดิมของตน อย่างเช่น บ้านเมืองกายจะมีวัดเมืองกาย บ้านเมืองกลาง ก็จะมีวัดเมืองกลาง บ้านลาดฮั่ว ก็จะมีวัดลาดฮั่ว หรือบ้านเลื้อ ก็จะมีวัดบ้านเลื้อ แนวทางตามวัฒนธรรมและประเพณีหรือแนวทางในพระพุทธศาสนาด้วยความเชื่อด้วยความศรัทธา ที่ทำให้มีชีวิตอย่างเรียบง่าย มั่นคง รักสงบ และอ่อนโยนที่พระพุทธศาสนาที่ยังลึกลงไปในจิตใจคนเหล่านี้ (Duk & Sarigaputi, 1986)

1.5 ประเพณีของชาวพวน (Puan Beliefs and Traditions)

ประเพณีของชาวพวนมีความโดดเด่นชัดเชิงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชาวพวนแบบดั้งเดิมและยังมีการสืบทอดถึงปัจจุบัน เช่น คติความเชื่อที่มีต่อบรรพบุรุษ การมีเอกลักษณ์ภาษา การแต่งกาย และยังคงรักษาประเพณี ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านั้นอยู่ แม้อาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น (Mattayomnant, 2020; Duk & Sarigaputi, 1986) จากความหลากหลายที่มีแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณีสงกรานต์ การทำบุญห่อข้าว บุญพระเวส และบุญข้าวหลาม ลักษณะการแต่งกาย ภาษา การละเล่น อาหารการกิน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกร็ดประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว และอื่น ๆ ที่มีความเป็นเฉพาะของชาวพวน

1.6 สารทพวน (Sart Puan)

ความเชื่อและสิ่งลึกลับกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวนมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวไทยพวน ผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายในรอบปี (Chuchat,

2016) ที่มีการสืบทอดกันมา ทั้งพิธีกรรมทางด้านพระพุทธศาสนา บรรพบุรุษ ผู้ที่ล่วงลับ และการบูชาผีสาแหรกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ การสร้างความรัก ความสามัคคีในครอบครัวและในชุมชน และความกตัญญูรู้คุณต่อบรรพบุรุษและผู้มีพระคุณ เกิดเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ที่เป็น ความเชื่อและผสมผสานกับศาสนาอย่างเหมาะสม และ ประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน (Wiratkorn et al, 2016) ประเพณีของชาวลาวที่สืบทอดจนถึงทุกวันนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประเพณีทางพระพุทธศาสนาและประเพณีที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างพระพุทธศาสนากับความเชื่อ โดยชาวพวนยังคงมีความยึดถือและมีความเชื่อ เรื่องผีบรรพบุรุษ ที่ถือได้ว่ามีความสำคัญและถือเป็นกิจที่ทุกคนพึงปฏิบัติ

1.7 ศิลปะชาวพวน (Art of Puan)

“ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก” แสดงถึง อัตลักษณ์ทางศิลปะหัตถกรรม ของชาวไทยพวนได้อย่างชัดเจน หรือในฐานะ “ช่างเชลย” ที่เป็นช่างด้านต่าง ๆ ที่มีการถ่ายทอด สัมสมเป็นประสบการณ์และศิลปะทางวัฒนธรรมไทยพวน (Kamsuwan, et al., 2021) ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ที่ได้จากการ เกณฑ์ช่างผู้มีความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น เป็นช่างคำหรือ ช่างทอง ช่างเหล็ก ช่างทอผ้า ทอเสื่อ ทอไหม เลี้ยงคลั่ง ทำกระดาดสาและอีกหลากหลายที่ถือได้ว่าเป็นความชำนาญเฉพาะของชาวพวน ที่ทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ของชาวพวน เช่น ลักษณะบ้านเรือน วัด พระพุทธรูป พระอุโบสถ และจิตรกรรมฝาผนัง ที่มีคุณค่าทางสังคมที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวพวน (Kamsuwan, et al., 2021)

1.8 กินอย่างไทยพวน (Thai-Puan Dining Style)

สภาพความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สะท้อนถึง วัฒนธรรมการกิน

แบบไทยพวน ที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อและวิถีชีวิตผ่านเมนูอาหารที่หลากหลาย ไม่ซับซ้อน ตามฤดูกาล และมีเสน่ห์ของความเรียบง่าย แม้จะมีคล้ายกันกับของคนไทยอีสานแต่ก็มีการรับประทานข้าวเจ้าร่วมกับข้าวเหนียว ชาวพวนที่มีอาชีพทำนาปี กินอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติตามรั้วบ้านหรือไร่นา จะมี น้ำปู ปลา ร้า ปลา ส้ม และน้ำปลาร้าที่ใช้เติมแกงหรือแทนน้ำปลา (Srimok & Kangwan, 2019) ชาวไทยพวนจะทำอาหารง่าย ๆ ที่ประกอบจากพืชผัก ปลา ที่มีในท้องถิ่น โดยชาวพวนจะปรุงอาหารให้สุกทุกอย่าง และมีการถนอมอาหารแบบแห้ง ๆ และเมื่อเวลาว่างบุญมักนิยมทำขนมจีนและข้าวหลามส่วนอาหารชนิดอื่นๆ (Singkham, 2022)

1.9 ดนตรีพวนและการแสดงไทยพวน (Aesthetics of Puan)

การขับพวนหรือลำพวน เป็นศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและร้องเป็นภาษาพวน (Rodkhanmuang & Nesusin, 2021) ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมการละเล่นที่เกิดจากภูมิปัญญาด้านภาษาที่ใช้สื่อสารกันในหมู่คนพวนตั้งแต่ในอดีต ที่มีการใช้ปฏิภาณไหวพริบและประสบการณ์ ผ่านการร้อยถ้อยคำพูดจาโต้ตอบกันในลักษณะคำคม สุภาษิต คำพังเพยหรือเปรียบเทียบ โดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ (Rotchanasiri, et al., 2021) ในปัจจุบันการขับพวนแตกต่างจากสมัยก่อนที่เป็นการนั่งขับพวน โดยมีแคนเป็นเครื่องดนตรีหลักในการแสดง เกิดการพัฒนารูปแบบการบรรเลงทำให้เกิดจังหวะที่มีลักษณะเร็วขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนั้นยังได้นำเครื่องดนตรีต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การขับพวน ขับจิม ลำพวนไหว้ครู ลำพวนลำเรื่อง ลำพวนลำต้นเดียว ลำพวนแบบลำเพลิน ฟ้อนไทยพวน เป็นต้น

1.10 การแต่งกายไทยพวน (Thai Puan Costume)

“ผู้หญิงทอผ้า” เป็นคำกล่าวถึง ความสามารถในการทอผ้าของชาว

พวน ที่เกิดจากการทำเพื่อใช้เองจนกลายเป็นอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวพวน ทั้งชนิดผ้าและกรรมวิธีการได้มา การสร้างลวดลาย สีเส้นที่มีซับซ้อนและความเป็นเฉพาะเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับยอมรับในความสวยงามประณีต ที่มีความเป็นเฉพาะของชาวพวนและมีความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น (Viengsima, 2020) อีกทั้งลักษณะของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยพวนที่มีลักษณะเป็นไปตามประเพณี ความเชื่อ และการประกอบพิธีกรรมที่มีความเป็นเฉพาะของชาวพวน

2. ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน

2.1 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน

จำนวน 20 คน

ตารางที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นและการใช้ข้อมูลสื่อต่าง ๆ

ก่อนตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน

ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล เบื้องต้น และการใช้ ข้อมูลสื่อต่าง ๆ ในการ ตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมไทยพวน	ร้อยละ		ข้อมูลเพิ่มเติม
	เคย/ ใช่/ พอใจ	ไม่เคย/ ไม่ใช่/ไม่ พอใจ	
1. เป็นนักท่องเที่ยวที่เป็น เชื้อสายไทยพวน (ใช่หรือไม่)	90	10	ร้อยละ 90 เป็นคนเชื้อสายพวน
2. เป็นคนในพื้นที่จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือ ต่างจังหวัด (ใช่หรือไม่)	90	10	ร้อยละ 10 เป็นนักท่องเที่ยวที่ผ่าน มากำลังเข้า กทม. และแวะเข้าชม ตามสื่อ Facebook

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล เบื้องต้น และการใช้ ข้อมูลสื่อต่าง ๆ ในการ ตัดสินใจมาท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมไทยพวน	ร้อยละ		ข้อมูลเพิ่มเติม
	เคย/ ใช่/ พอใจ	ไม่เคย/ ไม่ใช่/ไม่ พอใจ	
3. เคยมีการศึกษาผ่านสื่อ ต่าง ๆ มาแล้วก่อน เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมไทยพวน (เคยหรือไม่เคย)	100	-	ช่องทางสื่อส่วนใหญ่ Facebook, YouTube, Instagram, และ รายการโทรทัศน์ย้อนหลัง
4. การนำเสนอของสื่อที่ ท่านได้ชมหรือศึกษามา เป็นที่สนใจให้ท่านตัดสินใจ ในมาท่องเที่ยวครั้งนี้ (ใช่หรือไม่)	35	65	- ร้อยละ 65 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เป็นการชวนกันแบบปากต่อ ปากหรือบอกต่อ - ส่วนร้อยละ 35 มาจากการชม ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เป็นคลิป วิดีโอ หรือที่มีการนำชม พร้อมกับการ อธิบายและชักจูงให้ติดตามและ อยากเห็นกับตาสักครั้ง - ส่วนการบอกต่อก็จะเป็นบอก ต่อด้วยการส่งต่อหรือได้จากการ แชร์คลิปต่าง ๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล เบื้องต้น และการใช้ ข้อมูลสื่อต่าง ๆ ในการ ตัดสินใจมาท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมไทยพวน	ร้อยละ		ข้อมูลเพิ่มเติม
	เคย/ ใช่/ พอใจ	ไม่เคย/ ไม่ใช่/ไม่ พอใจ	
			- ยังพบว่าเมื่อเราสนใจเรื่อง นั้น ๆ ก็จะมีการนำเสนอผ่านสื่อ ต่าง ๆ มาหาเรามากขึ้น
5. จำนวนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางชมผ่านสื่อมีมากกว่า เมื่อเทียบกับการที่ท่านได้ ท่องเที่ยวจากแหล่ง ท่องเที่ยวจริง (ใช่หรือไม่)	70	30	เวลาในการเยี่ยมชมน้อยทำให้ไม่ สามารถร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ครบแต่จะเลือกที่สำคัญและ เหมาะสมกับเวลา
6. การนำเสนอของสื่อที่ ได้ชมหรือศึกษามาใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมได้ เหมาะสม (ใช่หรือไม่)	100	-	ทั้งหมดมีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่า ใช้ทรัพยากรอย่างไร แต่คิดว่า การนำเสนอโดยรวมมีเหมาะสม ดี ทั้งนี้ยังขาดความต่อเนื่องและ ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ปรับปรุงให้ ทันสมัย เป็นเรื่องราวเก่า ๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล เบื้องต้น และการใช้ ข้อมูลสื่อต่าง ๆ ในการ ตัดสินใจมาท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมไทยพวน	ร้อยละ		ข้อมูลเพิ่มเติม
	เคย/ ใช่/ พอใจ	ไม่เคย/ ไม่ใช่/ไม่ พอใจ	
7. ท่านคิดว่า การนำเสนอ ของสื่อที่ท่านได้ชมหรือ ศึกษามา กับได้มา ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมไทยพวน จริง ท่านพอใจ (ใช่หรือไม่)	100	-	ทั้งหมดพอใจ มีความถูกต้องละ ตรงกับที่ท่านนำเสนอ แม้ว่าเวลาใน การท่องเที่ยวจะน้อย แต่ ประเด็นที่อยากเห็นก็ได้เห็น ครบถ้วน
8. ท่านจะกลับมา ท่องเที่ยวนี้ซ้ำอีกใช่ หรือไม่	100	-	ทั้งหมดเห็นว่าจะกลับมาอีกถ้ามี โอกาส ทั้งนี้ยังไม่สามารถระบุ เวลาได้

จากตารางพบว่า

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยพวนร้อยละ 90 2) ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นคนในพื้นที่และร้อยละ 10 เป็นนักท่องเที่ยวที่ผ่านมากำลังเข้ากทม. 3) ทั้งหมดเคยมีการศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ มาแล้วก่อนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube, Instagram, และรายการโทรทัศน์ย้อนหลัง 4) ความคิดเห็นต่อการนำเสนอของสื่อที่ท่านได้ชมหรือศึกษา จนเป็นแรงจูงใจให้ตัดสินใจมาท่องเที่ยว

ครั้งนี้เพียงร้อยละ 35 โดยการชมผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เป็นคลิป วิดีโอหรือที่มีการนำชม พร้อมกับการอธิบายและชักจูงให้ติดตามและอยากเห็นกับตาสักครั้ง และส่วนใหญ่ร้อยละ 65 ยังเป็นการชวนกันแบบปากต่อปากหรือการบอกต่อ 5) จำนวนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางผู้ชมผ่านสื่อมีมากกว่าเมื่อเทียบกับการที่ได้ท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวจริง โดยร้อยละ 70 พบว่าเวลาในการเยี่ยมชมน้อย ทำให้ไม่สามารถร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้ครบแต่จะเลือกที่สำคัญและเหมาะสมกับเวลาที่มี 6) การนำเสนอของสื่อที่ได้ชมหรือศึกษามีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เหมาะสม โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่าใช้ทรัพยากรอย่างไร แต่คิดว่าการนำเสนอโดยรวมมีเหมาะสมดี ทั้งนี้ยังขาดความต่อเนื่องและข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ปรับปรุงให้ทันสมัยเป็นเรื่องราวเก่า 7) ความพึงพอใจต่อการนำเสนอผ่านสื่อที่ท่านได้ชมหรือศึกษา มา เมื่อเปรียบเทียบการกับได้มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่า ร้อยละ 100 พอใจ มีความถูกต้องและตรงกับที่นำเสนอ แม้ว่าเวลาในการท่องเที่ยวจะน้อยแต่ประเด็นที่อยากพบเห็นก็ครบถ้วน และ 8) เมื่อถามถึงการกลับมาท่องเที่ยวนี้ซ้ำหรือไม่ พบว่าร้อยละ 100 จะกลับมาอีกถ้ามีโอกาสทั้งนี้ยังไม่สามารถระบุเวลาได้

2. การศึกษาด้วยการสัมภาษณ์และให้เลือกลำดับประเด็นสำคัญในการตามเนื้อหาในข้อที่ 1 และประเด็นความคิดเห็น ผ่าน 4A 2R Model ที่ประกอบตามหลัก 4A คือ 1) วาระที่จูงใจ 2) ความร่วมมือ 3) ทรัพยากรในการโน้มน้าวและเข้าถึงผู้คน และ 4) การจัดการเพื่อการบังเกิดผลตามเป้าหมาย และ 2R คือ ปฏิกริยาตอบรับ (Reaction) และผลการตอบรับอำนาจ (Result) ที่มีต่อ 10 เรื่องที่นำเสนอ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน ได้แก่ 1) ความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพวน 2) ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน 3) การ

ทำกินแบบไทยพวน 4) ไทยพวนวิถีพุทธ 5) ความเชื่อและประเพณีชาวพวน 6) ศิลปะชาวพวน 7) ความเชื่อและสิ่งลี้ลับกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวน 8) กินอย่างไทยพวน 9) ดนตรีพวนและการแสดงไทยพวน และ 10) การแต่งกายไทยพวน

Agenda (A1) พบว่า การจูงใจหรือสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละเรื่อง มีความเห็นเป็น 2 ส่วน คือ 1) แสดงความเป็นวัฒนธรรมของคนพวนที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะ 2) ความสามารถปรับตัวอยู่ในบริบทพหุวัฒนธรรมของไทย และการสร้างประโยชน์จากการใช้ความเป็นเอกลักษณ์ที่มีความเฉพาะของชาวพวนมาใช้ในเชิงการท่องเที่ยวได้

Actor (A2) พบว่า การใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวด้วยมุมมองของคนไทยเชื้อสายพวน การคาดการณ์กลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวน้อยเกินไป ทำให้การขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวนยังมีไม่มากพอ

Asset (A3) พบว่า ทรัพยากรหรือเสน่ห์ทางวัฒนธรรมไทยพวน หลังจากการจัดกลุ่มเป็น 10 เรื่อง/ตอนตามแนวคิดของนักวิจัย พบว่ามีการนำเสนอที่มีความชัดเจนในเสน่ห์ทางวัฒนธรรมไทยพวนมากขึ้น

Action (A4) พบว่า การจัดการให้บรรลุเป้าหมาย ต้องมีการลงมือดำเนินการกันอย่างจริงจัง ทั้งกำลังคนและงบประมาณที่ต้องการการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน จึงสามารถผลักดัน ทรัพยากรหรือเสน่ห์ทางวัฒนธรรมไทยพวน ให้เป็นหนึ่งใน Soft Power ทางวัฒนธรรมของไทย สร้างการกระตุ้นให้คนไทยหรือต่างชาติที่มาท่องเที่ยวติดตาม เข้าชมและมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

Reaction (R1) พบว่า การตอบรับของนักท่องเที่ยวยังเป็นเฉพาะกลุ่มเชื้อสายไทยพวน การสร้างปฏิริยาการตอบรับจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ และนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่ายังมีการตื่นตัวและติดตามในเรื่อง Soft Power น้อยมาก หากเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมไทยจีน

Result (R2) พบว่า ผลการตอบรับ โดยทั่วไปยังไม่มีมีการกล่าวถึงและมีการตอบรับที่ชัดเจน ดังนั้นหากมีการตั้ง Agenda (A1) แสดงถึงเพียงวัฒนธรรมไทยพวนเป็นวัฒนธรรมเก่าของคนพวนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยและอพยพไปอยู่ส่วนไหนของประเทศไทยบ้าง ความสนใจ การตอบรับจึงเกิดขึ้นไม่มาก แต่หากตั้งเป้าหมายว่าคนพวนเมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับคนสังคมพหุวัฒนธรรม และสร้างความเจริญให้ประเทศมีบุคคลสำคัญต่างของไทยที่เป็นคนเชื้อสายไทยพวน ผลการตอบรับจะดีขึ้น เช่นเดียวกับ วัฒนธรรมไทยจีน

สรุป อภิปราย

1. สรุป ความเป็นมา อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน ความเป็นมรดกเชิงวัฒนธรรมในบริบทพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบประเด็นที่สอดคล้องกับ Wangboonkongchana (2022) ในการเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นไทยผ่านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพวน 2) ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน 3) การทำกินแบบไทยพวน 4) ไทยพวนวิถีพุทธ 5) ความเชื่อและประเพณีชาวพวน 6) ศิลปะชาวพวน 7) ความเชื่อและสิ่งลี้ลับกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวน 8) กินอย่างไทยพวน 9) ดนตรีพวนและการแสดงไทยพวน และ 10) การแต่งกายไทยพวน

2. ได้แนวทางการสู่การพัฒนา Soft Power ผ่าน 4A 2R Model เพื่อการยกระดับการรับรู้วัฒนธรรม การฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม และสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวนในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ศึกษาและสรุปประเด็นความคิดเห็น เสนอ 10 เรื่องที่นำเสนอเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยพวน โดย Agenda (A1) พบว่า ทั้ง 10 เรื่องแสดงถึงภาพรวมสรุปความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ชัดเจน Actor (A2) และ Action (A4) พบว่า ความร่วมมือ การสนับสนุนและการจัดการให้บรรลุเป้าหมาย ยังไม่เพียงพอในการดำเนินการด้วยเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายไม่เพียงพอ Asset (A3) พบว่ามีการนำเสนอที่มีความชัดเจนในเส้นทางวัฒนธรรมไทยพวนมากขึ้น ส่วน Reaction (R1) พบว่ามีการตื่นตัวและติดตามในเรื่อง Soft Power น้อยมาก และ Result (R2) พบว่า ยังขาดความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายผลการตอบรับ

ข้อเสนอแนะสำหรับกำหนดนโยบาย

1. เห็นควรสนับสนุนการศึกษาความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยพวนที่ทรงคุณค่าต่าง ๆ ที่นับวันมีแต่จะเลือนหายไป ด้วยการให้ส่วนงานต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดนโยบาย การสนับสนุน ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนั้นๆ ไว้เพื่อไม่ให้สูญหายไป
2. เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลาควรสนับสนุนและส่งเสริมงบประมาณใน การศึกษาวิจัย โครงการการจัดทำสื่อ Soft Power ที่สร้างสรรค์และปลอดภัย และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามเหมาะสม

3. การให้ความต่อเนื่องในนโยบายและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนการศึกษา มิติทางสังคม ความหลากหลายทางด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมการศึกษาร่วมกับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา

สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นด้าน Soft Power การศึกษาวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ การต่อยอดสู่ศึกษาและการสร้างสื่อที่สร้างสรรค์และเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติงานทั่วไป

การสร้างสื่อ Soft Power เพื่อยกระดับการรับรู้วัฒนธรรม การฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม และสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยพวนในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยการทำสื่อที่เป็น Soft Power นำเสนอเป็นตอนต่าง ๆ และนำเสนอด้วยการเล่าเรื่องเชิงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่นำเสนอเนื้อหาองค์ความรู้ที่ศึกษาและนำเสนอมิติต่าง ๆ ของไทยพวนเป็นตอนที่สามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม สำหรับประชาชนทั่วไปและผู้สนใจในชาติพันธุ์ศึกษาและชาติพันธุ์ไทยพวน โดยเสนอแนวคิดการผลิตสื่อ Soft Power ได้แก่ แนวคิดของผลงาน (Theme) การผลิตและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ผ่านรายการ ร้อยเรียง เสียงไทยพวน เพื่อการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ นำเสนอเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ฉายภาพที่แสดงถึงความเป็น อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนในเนื้อหาในแต่ละตอนต่าง ๆ ได้แก่ ตอนที่ 1 เชลยลาวพวน นำเสนอเรื่องราวของชาวพวน

ในครั้งอดีต ความรุ่งเรืองจนถึงการล่มสลายในครั้งเกิดสงคราม ภาพสะท้อนภาพความเป็นอยู่ การเดินทางและอาหารการกินในภาวะของเขลียงสงคราม ตอนที่ 2 ลาวพวนในแผ่นดินสยาม นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาตั้งแต่เมื่อครั้งกวาดต้อนและการอพยพเข้ามาในประเทศไทย การมาตั้งบ้านเรือนในไทย การได้รับความช่วยเหลือและพระมหากรุณาธิคุณพระเจ้าแผ่นดินกรุงสยาม ตอนที่ 3 รำลึกถิ่นลาวพวน นำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชาวพวนที่ติดตัวมาและถูกถ่ายทอดออกมาสู่ความเป็นอยู่ในประเทศไทย เกิดความเด่นชัดด้านพหุวัฒนธรรม ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อให้ยังคงอยู่ของชาติพันธุ์ ตอนที่ 4 ทำกินแบบไทยพวน นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน และการทำมาหากินที่เป็นเฉพาะของชาวพวน ตอนที่ 5 ไทยพวนวิถีพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลกับ ชาวไทยพวน และวิถีพุทธศาสนิกชนการบอกเล่าถึงความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะ และโบราณสถานต่าง ๆ ของชาวไทยพวน ตอนที่ 6 ศิลป์พวน การแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ถ่ายทอดการสั่งสมเป็นประสบการณ์ ก่อเกิดคุณค่าทางสังคมที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในยุคที่ไทยหาคุณค่าของความเป็นอดีต การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและการสืบทอดของกระแสวัฒนธรรม ความเป็นศิลปะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ตอนที่ 7 สารทพวน ภูมิปัญญาและความเชื่อในสิ่งลี้ลับที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต และประเพณีของชาวไทยพวน การเล่าเรื่องราวของผู้เฒ่ากับหลานใน เรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทยพวน มีความเกี่ยวข้องกับวัฏจักรชีวิตตั้งแต่การเกิดจนตาย และมีพิธีกรรมที่หลากหลายในรอบปี เช่น ประเพณี นิยาย นิทาน เพลง ศิลปะ สถาปัตยกรรม แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 วัย ในวิถีชาวพวน ตอนที่ 8 กินอย่างไทยพวน นำเสนอมรดกวัฒนธรรมของการกินของชาวไทยพวนจะสะท้อนวิถีชีวิตของกลุ่ม

ชาติพันธุ์ไทยพวนกับสภาพความเป็นอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากลักษณะ
 ชัยภูมิของชุมชนตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของอาหาร กุ้ง
 หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ นอกจากนั้นในชุมชนชาวพวนยังมีการปลูก
 ฝ้ายเพื่อการสร้างบ้านเรือนและงานจักสาน ทำให้มีหมอนไม้และไม้ฝ้ายที่กลายเป็น
 วัตถุติดหรือวัตถุประกอบในเมนูอาหารที่หลากหลาย ตอนที่ 9 คนตรีพวนและ
 การแสดง นำเสนอศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม และความไพเราะ รับรู้ได้ด้วย
 ประสาทสัมผัส เกิดความรู้สึกอึ้งอัมและชื่นชมในสิ่งต่าง ๆ รวมถึงดนตรีที่
 ผ่านสื่อเสียง ทำนอง และจังหวะ ที่มีความสุนทรี สร้างความสุขและความบันเทิง
 ใจให้แก่มนุษย์ โดยเชื่อมโยงกับสังคมและวัฒนธรรม ตอนที่ 10 แต่งกายไทย
 พวน นำเสนอเรื่องราวด้วยความสามารถที่เป็นคุณสมบัติของสาวชาวพวนที่ต้อง
 มีความสามารถในการทอผ้าที่แต่เดิมเพื่อใช้เอง และเป็นการระบุงถึง
 ความสามารถที่จะแต่งงานออกเรือนได้ จนเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชาวพวน
 ทางด้านผ้าและผลิตภัณฑ์ผ้าต่าง ๆ จนความสามารถในการทอผ้านั้นส่งต่อความ
 เป็นวัฒนธรรมในการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวพวนจากผ้านุ่งที่ทำ
 กันเอง โดยเสริมในตอน ที่ ตอนที่ 11 คนไทยเชื้อสายพวน การบอกเล่าเรื่องราว
 ของ คนไทยเชื้อสายพวน ความสำเร็จและเป็นคนต้นแบบในสังคมไทย ทั้งใน
 อดีตจวบจนปัจจุบันและ ตอนที่ 12 ได้ร่วมบุญ รำลึกพระคุณแผ่นดินไทย
 พระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยพวน
 การให้โอกาสการตั้งรกราก ให้ที่ทำกิน และให้สัญชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Bhakdechakriwut, Y., et al. (2016). The Phuan People and the Integrated Cultural Tourism Promotion Strategy. *Journal of Social Communication Innovation*, 4(1), 18-32.
- Buarapa, A. (2019). Patterns and factors remain of vernacular landscape “Residential” Khammouane province, Lao PDR. *Journal of Architecture, Design, and Construction of Faculty Architecture, Urban Design and Creative Arts, Mahasarakham University*, 1(1), 10-22.
- Chuchat, C. (2016). *Changes in beliefs in raising Chao Pho Pu Ta ghosts: A case study of the Thai Phuan People, Ban Hua Krasang community chachoengsao province*. An Independent Study, Master Degree of Department of Anthropology, Faculty of Archeology, Silpakorn University.
- Duk, P., & Sarigaputi, N. (1986). *Local history of the Lao Wiang and Lao Phuan people in Phanom Sarakham district and Sanam Chai district, Chachoengsao province*. Thai Studies Project, Chulalongkorn University.
- Kamsuwan, P., et al. (2021). Folk plays of Thai Phuan ethnic groups related to well-being promotion in Thailand. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 6(9), 280-293. Concepts for the study of musical identity.

- Lopattananon, T. (2022). *4A 2R and soft power explanation as a power process*. Retrieved from <http://www.ias.chula.ac.th/article/4a-2r>
- Mattayomnant, W. (2020). *Offering dance of Thai Phuan ethnic group: A case study in Mabplakhao sub-district, Thayang district, Phetchaburi province*.
- Nassauer, A., & Legewie, N. M. (2019). Analyzing 21st century video data on situational dynamic-Issues and challenges in video data analysis. *Soc. Sci.*, 8(100), 1-21.
doi:10.3390/socsci8030100 www.mdpi.com/journal/socsci
- Panin, O., & Chantaweera, N. (2012). *Home and house of Phuan people in Xieng Kwang: The resettlement in the same area*. Bangkok: Usakane.
- Rodkhanmuang, U., & Nesusin, S. (2021). Phuan singing of Thai Phuan ethnic group in Ban Phue district, Udon Thani province. *Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University*, 13(1), 158-174.
- Rotchanasiri, S., et al. (2021). History and musical characteristics of Lam Puan folk song in Khok Pip sub-district, Si Mahosot district, Prachin Buri province. *Music and Performing Arts Journal*, 7(2), 32-44.

- Singkhram, W. (2022). The study of culture and tradition of Thai Puan: A case study of Ban Thanon Kea subdistrict, Mueng district, Lopburi province. *RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Art, Rajamangala University of Technology Lanna*, 7(1),15-25.
- Srimok, P., & Kangwan, J. (2019). *Ethnic food culture documentary film #02*. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation)
- Singsawat, P. (2018). The status of Phuan language studies. *Chophayom Journal*, 29(1), 475-486.
- Viengsima, M. (2020). Fabric patterned design based on Tai Phuan and Tai Yuan Jok weaving art and wisdom in line with creative economy. *Journal of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University*, 12(1), 127-151.
- Wangboonkongchana, T. (2022). Introduction: Building soft power. Retrieved from https://www.matichon.co.th/article/news_3310760
- Wiratkorn, N., Phrakrukowitattthavadhi, Khonwong, S., & Seanbor, B. (2016). The study of the belief and principle of buddhadhamma appeared in Kampha Tradition of Thaipourn community, Thonghoung village, Thonghoung Sub-district, Muang district, Phrae province. *Academic MCU Buriram Journal*, 1(2), 27-37.

Wiriyawit, N. (2022). Communication of Thai Phuan ethnic identity through community product and packaging of Pakplee distict, Nakhon Nayok Province according to the king's philosophy. *Phranakhon Rajabhat Research Journal, Humanities and Social Sciences*. Bangkok, Thailand.

